

Henryk Batowski

Nazwiska pisarzy bułgarskich zanotowane przez Mickiewicza : (uzupełnienie)

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce
literatury polskiej 49/3, 241-242

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

HENRYK BATOWSKI

NAZWISKA PISARZY BUŁGARSKICH
ZANOTOWANE PRZEZ MICKIEWICZA

(UZUPEŁNIENIE)

Poprzednia moja notatka pod identycznym jak powyższy tytułem¹ winna była, jak się okazuje, jeszcze poczekać na ogłoszenie — aż do mojej niedawnej podróży do Bułgarii. Tam bowiem udało mi się, dzięki pomocy naszego przyjaciela, wybitnego bułgarskiego polonisty, profesora Piotra Dinekowa, uzyskać pewne dalsze szczegóły, które uzupełniają i częściowo także prostują niektóre moje wywody zamieszczone w owej notatce.

Mianowicie, ulega zmianie sposób odczytania końcowej części marginesowej uwagi Mickiewicza na memoriale Bogorowa. Okazuje się, że pierwsza wersja odczytania tej uwagi była prawidłowa. Po nazwisku „Zankow“ (Cankow) istotnie ma być: „*les deux frères, auteurs d'une grammaire bulgare imprimée à Vienne*“. Okazuje się, że Mickiewicz był dobrze poinformowany, gdyż rzeczywiście istniała taka gramatyka bułgarska, napisana przez dwu braci o nazwisku Cankow, a ogłoszona drukiem w Wiedniu. Ktoś ją musiał poecie dostarczyć, w Paryżu jeszcze lub już w Stambule (gdyby notatka marginesowa powstała dopiero w tym ostatnim mieście). Oto pełny tytuł owej książki:

Grammatik der bulgarischen Sprache von A. und D. Kyriak Cankof.
Wien. In Commission bei Franz Leo. 1852. Gedruckt bei L. Sommer.
[6, 216 pp., 8°].

Książka zawiera również teksty bułgarskie i wzory konwersacji w łacińskiej transkrypcji.

Teraz pytanie, kto są ci autorzy, o których Mickiewicz wiedział od kogoś, że są braćmi — zgodnie z prawdą. Musiał zatem usłyszeć o tym od świadomego rzeczy Bułgara, najpewniej Bogorowa.

¹ Pamiętnik Literacki, XLVIII, 1957, z. 1, s. 153—162.

Pod literą „D.“ w tytule książki kryje się, wspomniany już w mojej poprzedniej notatce, późniejszy wybitny polityk bułgarski Dragan Cankow, syn Kiriaka. Bratem jego był zaś nauczyciel ludowy Anton. Brak o nim dokładniejszych danych biograficznych. Wiadomo tylko, że urodził się, podobnie jak Dragan, w naddunajskim Swisztowie, a — jak się zdaje — był o rok młodszy od tamtego, tzn. miałyby urodzić się w 1829 roku. Wiadomo też ze wspomnień zasłużonego organizatora oświaty bułgarskiej po wyzwoleniu, a czeskiego historyka, Konstantego Jirečka², że Anton Cankow przebywał czas jakiś w Bukareszcie i Wiedniu, obu miastach skupiających przed wyzwoleniem liczną emigrację bułgarską; po wyzwoleniu był członkiem Najwyższej Izby Rachuby w Sofii.

Tak więc można ostatecznie, już bez żadnych wątpliwości, zrekonstruować zapisek Mickiewicza w formie następującej:

Moutieff, Pałauzoff, Pietkowitch, Gueroff, Bogoïeff — Zankow — les deux frères, auteurs d'une gram[maire] bulg[are] imprimée à Vienne.

Odpada zatem proponowana przeze mnie poprzednio wersja, przypisująca autorstwo cytowanej grammatyki Bogorowowi.

W zakończeniu niniejszej notatki chcę jeszcze zwrócić uwagę naszych mickiewiczologów na fakt, że wygłoszony na Sesji Mickiewiczowskiej PAN w r. 1956 odczyt profesora Emila Georgiewa³ ukazał się — w nieco rozszerzonej formie — drukiem w Sofii⁴. Zasluguje on oczywiście na zrecenzowanie u nas.

² К. Иречек, *Български дневници 1879—1884*. Т. 2. София 1932.

³ Zob. E. Georgiew, *Polsko-bułgarskie więzy literackie w epoce Adama Mickiewicza*. (Przekład nieautoryzowany na prawach rękopisu). Warszawa 1956. [Maszynopis powielany].

⁴ Е. Георгиев, *Българо-полски литературни връзки в епохата на българското възрождане*. Очерк. Годишник на Софийския Университет, 1955. Филологически Факултет. Т. 51. София 1956, s. 491—599.